

κακαί, ἀλλὰ τὴν σήμερον ὀλίγην πίστιν εὐρίσκουσιν παρὰ τοῖς πολλοῖς.

Δύο ἐξαίρετοι μαθηταὶ πρό τιнос, εἶχον καταλίπει τὴν σχολήν, διὰ τὸν λόγον, ὅτι δὲν ἐμάνθανον ταχέως τὴν γραφήν.

Εἷς ἕτερος, στρατιώτης, ᾔθελε νὰ μᾶς δόσῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ· ἀλλ' ἀφοῦ ἐξήτασεν τὸν καλλίτερον τῶν ἡμετέρων μαθητῶν, καὶ εὔρεν, ὅτι μετὰ δισταγμοῦ ἀνεγίνωσκε τὸ ψαλτήριον, ἀπεφάνθη ὅτι ἡ διδασκαλία ἦτο κακὴ, καὶ ὅτι ἡ σχολὴ ἐκτὸς τῆς φήμης αὐτῆς οὐδὲν εἶχε τὸ καλόν.

Πλείστοι χωρικοὶ τῆς Ὑασνάια Πολιάνας φοβοῦνται ἀκόμη, μήπως αἱ κακαὶ φῆμαι ἐπαληθεύσωσι: Πιστεύουσιν, ὅτι οἱ μαθηταὶ διδάσκονται ἐπιτήδες δι' ἕνα σκοπὸν, καὶ ὅτι πάντοτε ἐσμέν ἔτοιμοι νὰ τοὺς φορτώσωσιν ἐπὶ τῶν ἀμαξιδίων καὶ νὰ τοὺς μεταφέρωμεν εἰς τὴν Μόσχαν. Δὲν παραπονοῦνται σχεδὸν διόλου τώρα ἐπὶ ἐλλείψει τάξεως. Μοὶ συνέβη συχνάκις νὰ παρατηρήσω τὴν ἀμηχανίαν, εἰς ἣν περιήρχετο πατήρ τις, ὅστις, ἐρχόμενος εἰς τὸ σχολεῖον διὰ νὰ ζητήσῃ τὸν υἱὸν του, ἐνέπιπτεν εἰς τὸ μέσον τοῦ θορύβου, τῆς ἀταξίας καὶ τῆς μάχης. Εὗρισκε τὴν ἀταξίαν πολλήν καὶ τὴν διδασκαλίαν καλὴν καὶ ἐπειδὴ ταῦτα συνεδυάζοντο, δὲν ἐνόεε πλέον τιποτε.

Ἡ γυμναστικὴ ἐγείρει ἀκόμη τινὰς προλήψεις, καὶ πάντες διατελοῦσι πεπεισμένοι, ὅτι καταντᾷ νὰ κατὰστρέφῃ τὴν κοιλίαν. Κατὰ τὸ τέλος τῶν νηστειῶν, ἢ ὅταν τὰ λαχανικὰ εἰσὶν ὄριμα, ἡ γυμναστικὴ βλάπτει.

Τινὲς τῶν γονέων, ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, προβαίνουσι μέχρι τοῦ νὰ ἀγανακτῶσι διὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἰσότητος, ὅπερ ἐπικρατεῖ ἐν τῇ Σχολῇ. Κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους εἶχονεν δύο κορασίδας, θυγατέρας ἐνὸς πλησίον ἀγρότου. Ἐφόρουσαν μανδύας καὶ σκούφιας, καὶ ἦσαν κατ' ἀρχὰς ὁλως μεμονωμέναι, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ἐτίθασαυθισαν, καὶ ἤρξαντο νὰ μελετῶσι μετὰ ζήλου. Μίαν ἡμέραν ὁ πατήρ, ἐλθὼν καὶ εὐρὼν αὐτάς ἐντὸς τοῦ πλήθους τῶν μαθητῶν, τινὲς τῶν ὁποίων, ἀκουσθῶντες διὰ τῶν ἀγκώνων, εἰς τὰς σκούφιας τῶν κορασίδων του, ἤκουον τὸν διδάσκαλον, ὠργίσθη καὶ τὰς ἀπέσυρεν ἐκ τῆς Σχολῆς, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἡμολογήσῃ τὸ αἷτιον τῆς δυσχερείας του.

Τέλος, ἐνίοτε μαθηταὶ καταλείπουσι τὴν σχολήν, διότι οἱ γονεῖς των, παρακινήθεντες νὰ μᾶς τοὺς ἀποστείλωσιν ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ εὐχαριστήσωσι τινὰ, τοὺς ἀποσύρουσιν ἅμα ὡς ἡ ἀνάγκη αὕτη ἐκλείψει.

\* \*

Ἐν συνόψει λοιπὸν, ἡ Σχολὴ ἔχει δώδεκα εἶδη ἀσχολιῶν, ἧται μαθημάτων, τρεῖς τάξεις, περὶ τοὺς τεσσαράκοντα μαθητὰς, τέσσαρες διδασκάλους καὶ πέντε ἕως ἑπτὰ μαθήματα καθ' ἑκάστην.

Ἐκαστος τῶν διδασκάλων τηρεῖ ἐν πρόγραμμικ μαθημάτων, καὶ κοινοποιῶσιν αὐτὸ πρὸς ἀλλήλους τὴν κυριακὴν. Μεταχειρίζονται τὰ προγράμματα ταῦτα πρὸς ὅρισμὸν τοῦ σχεδίου τῆς διδασκαλίας κατὰ τὴν ἐπομένην ἐβδομάδα. Ἀλλὰ τὸ σχέδιον

τοῦτο δὲν πραγματοποιεῖται πάντοτε ἀπαράλλaktως ὁποῖον ἦτο, τροποποιούμενον συνεχῶς ἐπὶ τῇ αἰτήσσει τῶν μαθητῶν.

Ἡ μηχανικὴ ἀνάγνωσις περιλαμβάνεται ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς γλώσσης. Τὸ πρόβλημα τῆς διδασκαλίας ταύτης, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, συνίσταται εἰς τὴν καθοδήγησιν τοῦ μαθητοῦ πρὸς κατανόησιν τῶν ἐν φιλολογικῇ γλώτῃ γεγραμμένων βιβλίων. Ἡ ἐμάθησις τῆς φιλολογικῆς γλώσσης εἶνε ἀπαραίτητος, καθότι ἐκτὸς αὐτῆς δὲν ὑπάρχουσι καλὰ βιβλία.

</

ρομάντικων εκείνων εκκλησιών, όπου τὸ πᾶν εἶνε μυστηριώδες. Ἄ! πόσον εὐτυχής, ἀνεφώνησαμεν, εἶνε οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐδῶ, οἵτινες ἀφίοντες τὰ παραχώδῃ ἔργα, φύγοντες τὸν σάλον τοῦ πολυκυμάντου βίου, ἀπαλλαττόμενοι ἀπὸ τὰ μικρὰ ἀλλὰ ὡς σκόληκας κατατρέχοντα τὸν ἄνθρωπον κοινωνικὰ πάθη, εἰσέρχονται εἰς τὴν ἐπιβάλλουσαν ταύτην σιγὴν, εἰς τὰς ἀχανεῖς ταύτας σοδαρές θολωτὰς οἰκοδομάς, όπου τόσων γενεῶν θνητοὶ ἐκλινον τὸ γόνυ καὶ κατακυκλικῶς ἐδεήθησαν πρὸς τὸν ὕψιστον! Ἐντὸς τῆς σκιερᾶς τῶν τοίχων μορφῆς, τὸ ὄμμα λησμονοῦν τὴν κρυσταλλώδη τῆς πραγματικότητος ὑπόστασιν, ρεμβάζει, ὁ δὲ νοῦς, συνδυάζων τὰς ἰδέας, ἐξυψοῖ τὰ αἰσθητά καὶ ἐν τῇ βῆθει νομίζει, ὅτι ἀνακαλύπτει τὸ ἄκρον ἐκεῖνο ἀόρατον, ἀλλ' ἐν τῇ πνεύματι διαλάμπον σημείον, ὅπερ καλεῖται «Θεός». Οὐτε χρυσὸς οὔτε τι ἄλλο πολυτελὲς ἀντικείμενον ἀποσπᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ δεομένου, ἡ ἀπλότης τοῦ ὅλου καὶ τὸ ἄγαν ἐπιβάλλον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς δεσπόζουσι τοῦ πνεύματος, ἐν ᾧ ἐτέρωθεν οἱ θεῖοι τῆς μουσικῆς τόνοι ὡς διάπυροι ἀκτίνες ἐκπεμπόμενοι ἐκ τοῦ ἀπείρου, εἰσδύουσιν εἰς τὰ βᾶθη τῆς ψυχῆς αὐθωρεῖ σαγηνεύοντες καὶ ἀφαρπάζοντες τὴν ἀσθενῆ τοῦ ἀνθρώπου καρδίαν. Λησμονεῖ τις εἶνε, συγκινεῖται δακρύει.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ ἡ δύναμις τῆς μουσικῆς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Πρέπει νὰ ἀπέβאלε τις πάντα ἀνθρωπισμὸν διὰ νὰ μὴ αἰσθανθῇ, ἔστω καὶ ἀπαξ ἐν τῇ ζωῇ, τὸ θεσπέσιον πῦρ, τὴν φλογερὰν δύναμιν αὐτῆς. Ὑπάρχουσι στιγμαὶ ἐν τῇ βίῳ, ὅτε καὶ ὁ μάλλον κτηνώδης θνητὸς ἀναγνωρίζει τι ὑπέρτερον τῆς ὕλης, κύπτει τὸν αὐχένα, αἱ δὲ συγκινήσεις, ὡς ρεύματα ἀντίπαλα ἀνέμων ἀνακυκλῶσιν αὐτὸν, ἀπειλοῦντα νὰ τὸν κατασυντριψῶσιν. Ἀλλ' αἱ στιγμαὶ αὗται εἶνε ἀκαριαῖαι, βραχύταται — εἶνε ἀστραπαὶ, ὧν μόλις προφθάνομεν ν' ἀντιληφθῶμεν τὴν λάμψιν.

Ἡ Μουσικὴ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τέχνην δύναται νὰ προκαλέσῃ τὰς στιγμὰς ταύτας, καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος ὑψοῦται καὶ ἀναδείκνυται θεῖον ὄν. Καὶ αὐτὸς ὁ κοῦργος εἶνε ἀδύνατον κατὰ ἀγρίαν τινὰ νύκτα ἀκούων τοὺς παίζοντας πεσοὺς κλειδοκυμβάλου λουομένης ἐν τῇ εὐτυχίᾳ οἰκίας, νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἐν ἐαυτῷ σπαράττουσαν τὴν καρδίαν, νὰ μὴ φρίξῃ πρὸ τῆς μελαίνης τύχης αὐτοῦ! Ἄ! ἡ Μουσικὴ εἶνε ἡ φωνὴ τοῦ σύμπαντος, εἶνε ὁ ἐναρθρὸς τῶν ἀψύχων φθόγγος, ἡ συναυλία τοῦ Παντός. Ὁ ψίθυρος τῶν δένδρων, ὁ κελαρισμὸς τῶν ρυάκων, ὁ φλοῖσθος τῆς ἀκτῆς, ἡ παταγὴ τῶν κυμάτων, ἡ βοή τῶν ἀνέμων καὶ αἱ ἀπειροὶ φωναὶ τῶν ἐμφύχων, δὲν εἶνε ἡ ἁρμονικωτάτη καὶ θειοτάτη Μουσικὴ; Μήπως ἐν τῇ Beethoven ἢ ἐν τῇ Μότσαρτ καὶ τῇ Βελλίνῃ θαυμάζομεν τι ἄλλο ἢ τὴν μίμησιν τῆς θαυμασίας ταύτης φωνῆς τῆς φύσεως; Ὁ Βάγνερ δὲν εἶνε μία διηγετικὴ τοιαύτη τῆς φύσεως ἀπομίμησις; Ἀλλ' ὅ,τι ἐν ταῖς μιμητικαῖς Τέχναις, ταῦτό καὶ ἐν τῇ Μουσικῇ συμβαίνει. Ἡ μεγαλεφυΐα τοῦ μουσουργοῦ διὰ τοῦ πνεύματος, τὰ μέλη ἅπερ ἔλαβεν παρ' αὐτῆς τῆς φύσεως ὡς ὁ Πραξιτέλης τὰς μορφὰς τοῦ σώματος, συναρθρῶς εἰς μελωδίαν, εἰς δραματικὸν δημιουργήμα. Ἐν τῇ φύσει δὲν ἀπαντῶμεν τὴν στιγμιαίαν ἐκείνην τῶν παραστά-

σεων ἀλλαγὴν, τὰς μεταβάσεις ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως εἰς τὴν ὀργὴν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν συγκίνησιν. Παρὰ τῷ Βέτχοβεν τὰ μέλη

τιώθη κατὰ πολὺ ἐσχάτως, ἀλλὰ δὲν ἐξίκετο εἰς τὸν βαθμὸν ὃν αὕτη δέον νὰ κατέχη ἐν τῇ ἀγωγῇ τῶν παιδῶν. Τὸ σφάλμα ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς σχολείοις εἶναι, ὅτι ἡ μουσικὴ διδάσκεται ὡς διασκεδαστικὸν τι μάθημα, ὅπερ συμβαίνει καὶ διὰ τὴν δυστυχῆ ζωγραφικὴν. Ἀλλ' αἱ ιδέαι αὗται εἶναι σαθραὶ καὶ παιδαριώδεις· πρέπει νὰ τὰς ἀφῶσμεν διότι κινδυνεύομεν νὰ καταστῶμεν γέλοιοι.

Ἡ μουσικὴ πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὸν μάθημα καὶ τοσοῦτο σπουδαῖον ὡς καὶ πᾶν ἄλλο. Τί ἐκέρδησεν ἡ νεάνις ἂν ἐμάθε νὰ ταχυδακτυλουργῇ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου ἕνα βαλλισμὸν ἢ μίαν πόλιν; Τὰ τοιαῦτα μουσικὰ ἀθύρματα τοὺς μὲν νέους καθιστῶσιν ἐλαφροὺς, τὰς δὲ νέας ἐλαφρότερας. Τὰ μέλη τῶν σημερινῶν χορῶν δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς ψυχικὰ αἰσθήματα, εἰς πάθη, ἀλλὰ μόνον εἰς σωματικὰς κινήσεις. Ὅταν ἀκούωμεν ἐν βάλς, δὲν αἰσθανόμεθα γαργαλισμοὺς ἢ εἰς τοὺς πόδας· τὸ πνεῦμα καὶ ἡ καρδία μένουσι ψυχρά. Ἀποτρέπομεν εἰς τὰς νέας τὴν ἀνάγνωσιν ἐλαφρῶν βιβλίων, καὶ ἐν τούτοις, τὰς ποτιζόμεν τὰς χορταίνομεν μὲ τὰ ἡδυπαθῆ καὶ ἐλαφρά ὡς ὁ ἀφρός ὀφρεμπάχεια μέλη. Ἡ μήπως ἡ μουσικὴ δὲν ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ βιβλίου; Ἀλλὰ τίς Ὀρφεὺς συνεκίνησε μὲ βιβλίον τὰ ζῶα, ὡς ἐκεῖνος μὲ τοὺς στόνους!

Ἑμεῖς οἱ διδάσκαλοι καὶ αἱ διδασκάλισσαι, οἷς ἡ κοινωνία ἀνατίθησι τὴν ἐκπαιδεύσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν τέκνων αὐτῆς, ὑμεῖς ὀφείλεται ὑπὲρ πάντα ἄλλον νὰ ἀνυψώσῃτε τὴν μουσικὴν διδασκαλίαν, νὰ καταστήσῃτε ταύτην ὑποχρεωτικὴν τοῖς πᾶσιν. Ἀποβλέψατε εἰς τὴν Γερμανίαν, πρὸς τὸ μουσικώτατον τοῦτο ἔθνος, ἴδετε τί ἐπετέλεσεν ἐν αὐτῇ ἡ μουσικὴ! Τὰ θεσπέσια μέλη τοῦ Βετχόθεν, Μότσαρτ, Σούμπερτ, Κλούκ, Μενδελσόν καὶ λοιπῶν αὐτῆς μεγάλων μουσικῶν, ἰσχυρὰν ἐν τῇ ἀγρίᾳ σκυθρωπῇ ἐκείνῃ φύσει, ὑπὸ τῷ διηνεκεῖ μολυβδίνῳ τευτονικῷ οὐρανῷ, νὰ διαπλάσῃσι ψυχὰς χαρωπὰς, εὐθύμους, ἀγαθὰς, ἡπίους, μεστὰς ἰδανισμοῦ καὶ φιλοβίου. Ἐκεῖ ἡ νεότης δὲν ψάλλει ἄχ καὶ βᾶχ, δὲν τήκεται μὲ τὸν ρομαντισμὸν, ἀλλὰ ἐν χορῷ ἐνθουσιώδους ᾄδει:

Caudemus igitur juvenes dum sumus! Φ.

## ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα τοῦ Γερμανικοῦ Πανεπιστημίου» ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, ἐπικρατεῖ μετὰ τῶν φοιτητῶν ἡ πρὸς ἱδρυσιν νέων σωματείων τάσις. Οἱ ἐκ τοῦ ἐν Πρεντσλάου Γυμνασίου ἀποφοιτήσαντες, ἱδρυσαν νέον ἴδιον σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἀρμονία. Ἐν τῷ τῷ σωματεῖον Παλαιομαρκία διελύθη δι' ἑλλειψιν μελῶν.

Ἐν τοῖς γερμανικοῖς Πανεπιστημίοις αἱ καταβαλλόμεναι προσπάθειαι, ὅπως οἱ φοιτηταὶ καταταχθῶσιν εἰς τοὺς ἐθέλοντας νοσοκόμους ἐν καιρῷ πολέμου, ἐπιτυχάνουσιν ὁλοκλήρως. Ἐν Ἰσθμῷ λ. χ. καθηρίσθη ἐσχάτως τοιοῦτον σωματεῖον καὶ ἐν Κανιγμπέργῃ δὲ πολλοὶ φοιτηταὶ ἀνῆγγειλαν τὴν συμμετοχὴν των.

## ΤΟ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ

Ἀναμνήσεις ῥώσου διδασκάλου

(ὑπὸ Ἰδάν Μπουκανῶφ)

(Συνέχεια)

Γ.

Ἀπὸ τοῦ Πάσχα ἡ ἐργασία διεκόπη εἰς τὸ ἐργαστάσιον. Ὁ Μαξίμκας ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς γονεῖς τοῦ συναποφέρων καὶ τὰς ἐφημερίδας του.

— Ἀπὸ τοῦ